

Onderzoeksrapport allocatiemodellen Nederlandse universiteiten

Mei 2016

Contactgegevens:

Financiën & Control
Universiteit van Amsterdam
Postbus 19268
1000 GG Amsterdam

E-mail: financiencontrol-bb@uva.nl

1. INLEIDING

De Universiteit van Amsterdam heeft het voornemen om in het kader van het instellingsplan 2015-2020 te toetsen of het huidige allocatiemodel nog past bij de huidige situatie en strategie van de universiteit. De komende tijd zal daarover een brede discussie binnen de universiteit gevoerd worden. Hierbij helpt het de discussie om meer inzicht te krijgen in hoe de allocatiemodellen van andere Nederlandse universiteiten ingericht zijn.

Nederlandse universiteiten ontvangen een groot gedeelte van hun inkomsten via de rijksbijdrage en collegegelden. Deze twee worden samen de eerste geldstroom genoemd. Naast de eerste geldstroom ontvangen universiteiten ook geld via de tweede geldstroom (subsidies van o.a. NWO en KNAW) en derde geldstroom (onder andere middelen van de EU en contractonderwijs en onderzoek).

Dit onderzoek gaat over de interne allocatie van de eerste geldstroom. Universiteiten ontvangen een rijksbijdrage voor wetenschappelijk onderwijs, onderzoek en valorisatie. De rijksoverheid gebruikt een bekostigingsmodel voor de verdeling van de rijksbijdrage over de Nederlandse universiteiten. Dit bekostigingsmodel is opgesplitst in een onderwijs- en onderzoeksdeel. Het onderwijsdeel is gebaseerd op het aantal inschrijvingen, het aantal bachelor- en masterdiploma's en basisfinanciering. Het onderzoeksdeel is gebaseerd op het aantal promoties, het aantal bachelor- en masterdiploma's en basisfinanciering. De universiteiten krijgen deze middelen rechtstreeks uitgekeerd in de vorm van een lumpsum. Een universiteit is vrij om zelf te bepalen hoe het geld over faculteiten wordt verdeeld en beslist zelf hoe zij het geld uitgeeft aan personeel, materieel en huisvesting.^a

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de parameters die Nederlandse universiteiten gebruiken om onderwijs- en onderzoeksgelden te verdelen. Daarnaast is de relatie tussen strategische doelen en de toekenning van budgetten een belangrijk aspect. Via een vragenlijst die verstuurd is aan alle leden van de Vereniging Nederlandse Universiteiten (VSNU) is er informatie verzameld voor dit onderzoek.

Dit rapport geeft de resultaten van het onderzoek. De gegevens worden hierin anoniem beschreven en vergeleken, dus zonder namen van universiteiten te noemen. Voor deze anonimiteit is gekozen om de drempel om aan dit onderzoek mee te doen zo laag mogelijk te houden.

^a <http://www.vsnunl.nl/bekostiging-universiteiten.html> en <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/inhoud/financiering-hoger-onderwijs>

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. ONDERZOEKSMETHODE	4
3. RESULTATEN.....	5
3.1 ONDERWIJSVARIABLEN.....	12
3.2 ONDERZOEKSVARIABLEN.....	16
4. CONCLUSIE.....	21
5. BIJLAGE	23

2. ONDERZOEKSMETHODE

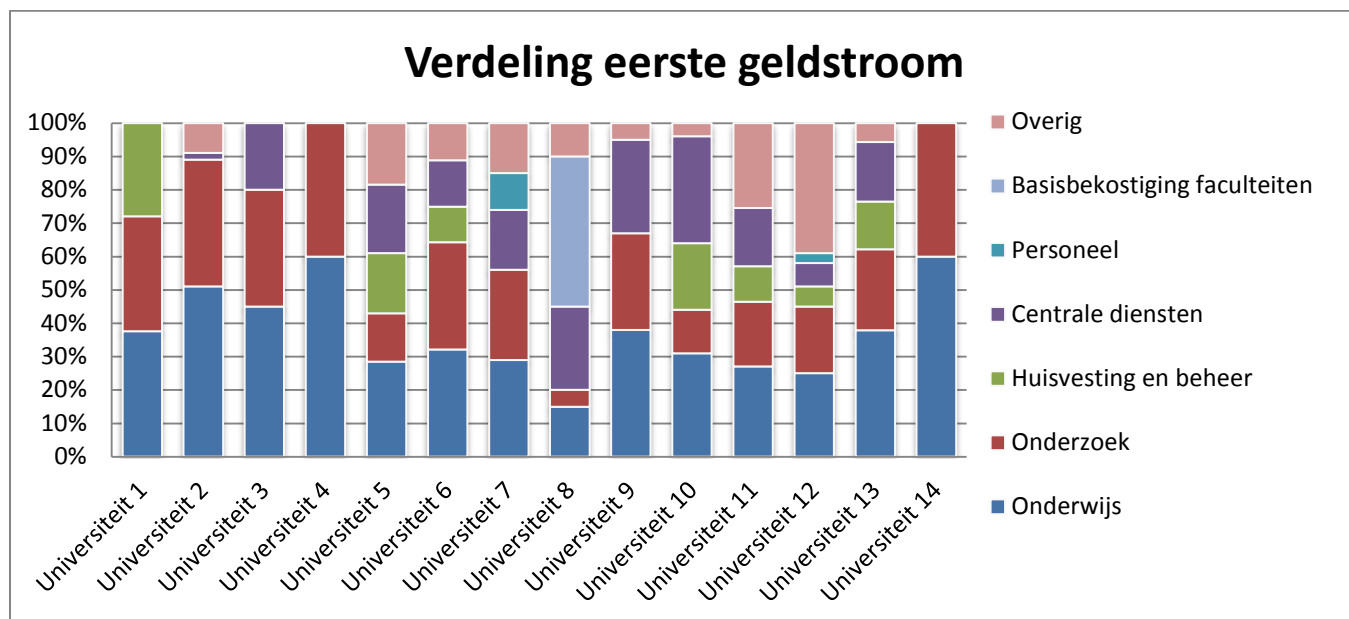
Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de allocatiemodellen van universiteiten in Nederland. Daarbij gaat het niet om het detail tot het diepste niveau, maar om een globaal beeld te krijgen welke parameters gebruikt worden, hoe zwaar de verschillende parameters wegen, wat de rationale gedachte achter het verdeelmodel is en wat de positieve en negatieve ervaringen met de verschillende modellen zijn. Om dit te onderzoeken is een vragenlijst uitgestuurd naar alle leden van de Commissie Financiële Aangelegenheden (CFA) van de VSNU. In deze vragenlijst komen de volgende onderwerpen aan bod: Verdeling eerste geldstroom, de link tussen het allocatiemodel en strategische doelstellingen, positieve en negatieve ervaringen met het allocatiemodel en of er rekening wordt gehouden met kostenverschillen tussen faculteiten. In het tweede gedeelte van de vragenlijst wordt er ingegaan op de parameters die gebruikt worden om budget voor onderwijs en onderzoek te alloceren. De respons van deze vragenlijst ligt hoog. Alle veertien ondervraagde universiteiten hebben de vragenlijst ingevuld terug gestuurd. Daarnaast heeft een aantal universiteiten eigen documenten over het allocatiemodel toegevoegd. Deze documenten zijn gebruikt om relevante zaken toe te voegen aan de toelichting van de resultaten.

3. RESULTATEN

In deze sectie worden de resultaten besproken. De indeling van de resultaatbehandeling is gebaseerd op de uitgestuurde vragenlijst die is opgenomen in de bijlage. Per vraag worden de belangrijkste punten uit de gegeven toelichtingen samengevat. Daarbij wordt ook ingegaan op de overeenkomsten en de opmerkelijke verschillen tussen universiteiten.

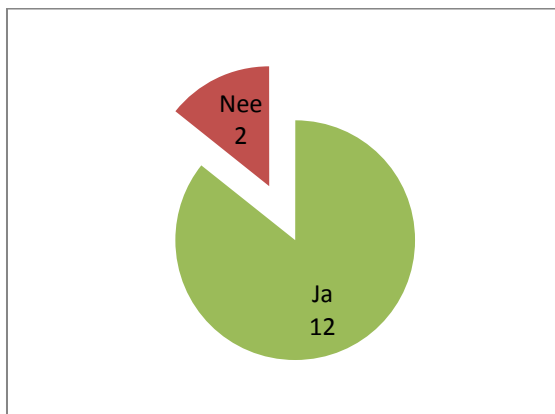
1. Hoe wordt de totale eerste geldstroom verdeeld?

In dit onderzoek is als eerste gevraagd hoe de eerste geldstroom wordt verdeeld. Uit het onderstaande staafdiagram blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen de verschillende universiteiten. Dit komt onder andere doordat sommige universiteiten centrale budgetten hebben voor huisvesting en diensten, terwijl andere universiteiten de kosten hiervoor (gedeeltelijk of volledig) doorbelasten naar de faculteiten. Daardoor is het percentage dat deze laatste universiteiten verdelen over onderwijs en onderzoek relatief hoger. Ook kunnen er verschillen bestaan in de voorzieningen en dienstverlening die centraal bekostigd worden en de voorzieningen en dienstverlening die faculteiten zelf uit hun onderwijs- en onderzoeksbudget moeten betalen.

De component 'overig' bevat o.a. de strategische doeleinden, centrale lasten, specifieke toewijzingen en ICT kosten. Opvallend is dat bij alle universiteiten het bedrag dat gealloceerd wordt aan onderwijs gelijk of hoger is dan aan onderzoek. Een mogelijke verklaring hiervan is dat op landelijk niveau de rijksbijdrage onderwijs en collegegelden samen hoger zijn dan rijksbijdrage onderzoek.

2. Is er een bewuste keuze gemaakt voor deze verdeling?

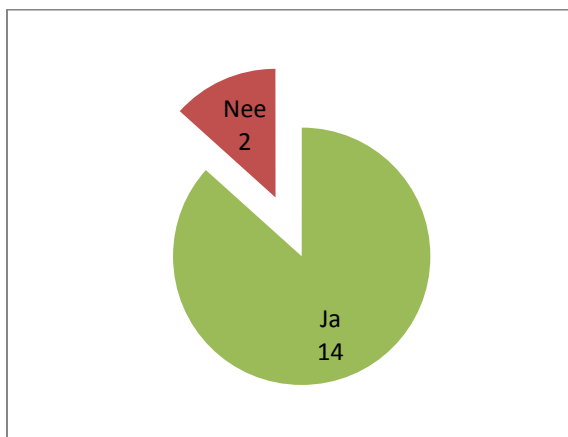
Twaalf van de veertien universiteiten geeft aan dat er een bewuste keuze is gemaakt voor de verdeling van de eerste geldstroom en twee universiteiten geven aan dat daar geen sprake van is. Uit de toelichting van één van deze twee universiteiten blijkt dat er wel een bewuste keuze is gemaakt om niet af te wijken van de verdeling van de rijksbijdrage. De andere universiteit geeft aan dat er geen bewuste keuze is gemaakt voor de procentuele verdeling over onderwijs en onderzoek, maar er is wel een bewuste keuze gemaakt om het gegeven onderwijs ook daadwerkelijk te vergoeden via het interne allocatiemodel. De vier meest genoemde uitgangspunten van het allocatiemodel zijn de volgende^a:

1. Het volgen van bekostigingsmodel van het ministerie van OCW wordt door zeven universiteiten genoemd.^b
2. De bekostiging moet een zekere relatie kennen met de geleverde inspanningen. Dit argument wordt door zes universiteiten genoemd.
3. Vier universiteiten streven naar een eenvoudig en transparant model met een beperkt aantal variabelen.
4. Vier respondenten vinden de aansluiting van het allocatiemodel op de strategische doeleinden een belangrijk aspect.

^a Sommige universiteiten hebben meerdere uitgangspunten genoemd, waardoor het totale aantal hier hoger is dan het aantal universiteiten.

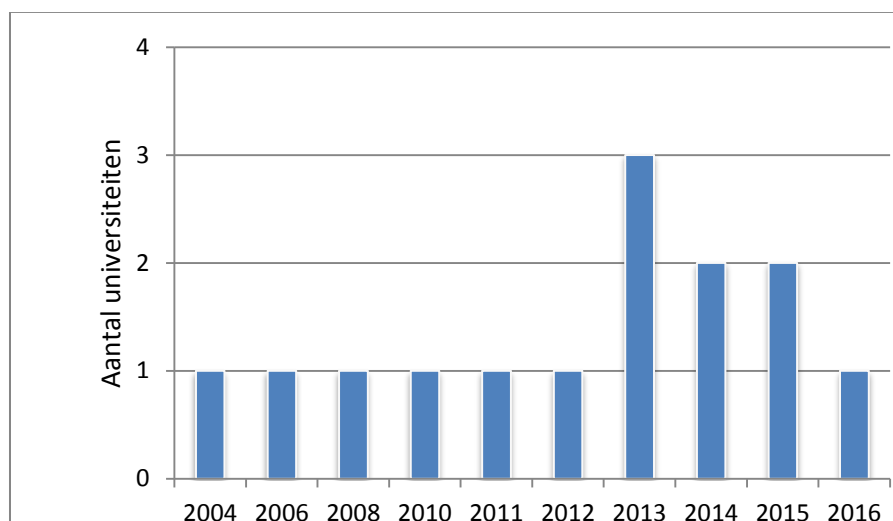
^b Met het volgen van het bekostigingsmodel van OCW bij de verdeling wordt in dit geval zowel het doorgeven van de rijksbijdrage aan faculteiten op basis van de parameters uit het rijksbekostigingsmodel bedoeld, als het volgen van de verdeling in onderwijs- en onderzoeksgelden. In het laatste geval bepaalt het bekostigingsmodel dus wel de verdeling van de totale beschikbare middelen over onderwijs en onderzoek, maar worden deze intern (in ieder geval voor een deel) op basis van andere parameters dan in de rijksbijdrage verdeeld.

3. Wordt het allocatiemodel gebruikt om de strategische doelen die de universiteit nastreeft te behalen?

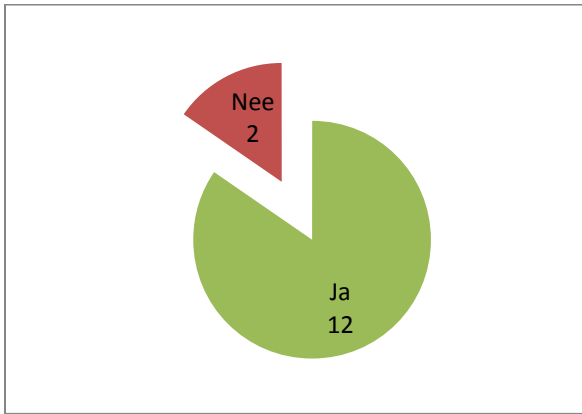
Uit de bovenstaande grafiek valt op dat er meer dan veertien antwoorden zijn verwerkt. Dit komt doordat er twee universiteiten zijn die ja en nee ingevuld hebben. Eén van de universiteiten die ook 'nee' heeft geantwoord geeft aan dat het allocatiemodel niet op alle punten aansluit op de strategische doelen. De andere universiteit geeft aan dat zij een apart budget hebben voor strategische doeleinden dat buiten het allocatiemodel om gaat. Overigens blijkt uit de toelichtingen dat vrijwel alle universiteiten strategische budgetten hebben. Deze budgetten hebben als doel strategische verandering of innovatie binnen onderzoek en onderwijs. In de meeste gevallen zijn deze budgetten onderdeel van het allocatiemodel, maar in een aantal gevallen lopen deze buiten het allocatiemodel om.

4. Sinds welk jaar hanteert de universiteit dit allocatiemodel?

De bovenstaande grafiek laat zien sinds wanneer het allocatiemodel in gebruik is of wanneer de laatste majeure aanpassing is geweest. 2013 is het jaar waarin de meeste grote aanpassingen aan het model zijn gedaan of een nieuw allocatiemodel in gebruik is genomen. Verder blijkt uit de toelichting van de respondenten dat zij regelmatig het allocatiemodel aanpassen. Een aanpassing in het bekostigingsmodel van OCW is in veel gevallen een reden om het allocatiemodel bij te stellen.

5. Wordt het allocatiemodel van de universiteit periodiek aangepast?

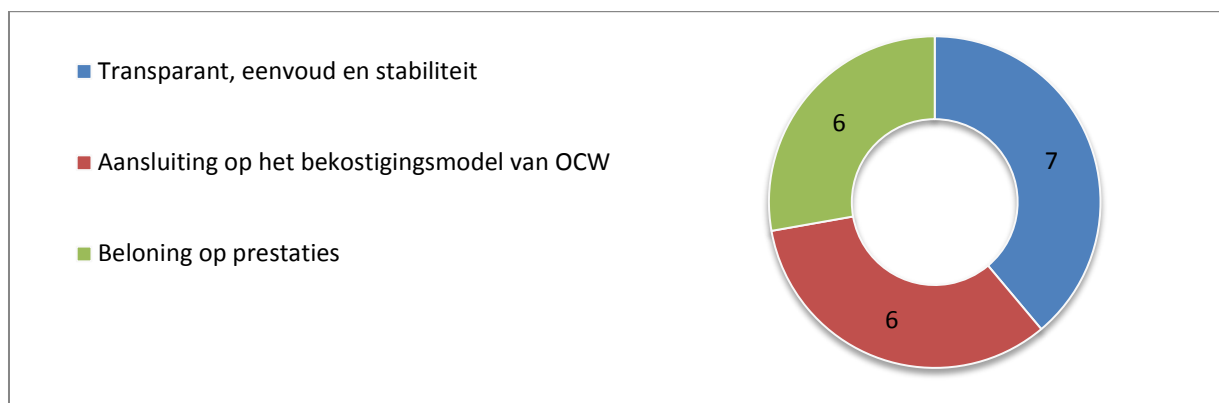

Twaalf van de veertien universiteiten geeft aan het allocatiemodel periodiek aan te passen. Bij deze universiteiten is de basis van het allocatie model hetzelfde, maar wordt dit altijd periodiek aangepast vanwege een wijziging in het bekostigingsmodel van OCW of omdat er een evaluatie van het model plaatsvindt wat leidt tot ontwikkeling. Eén van de twee universiteiten die aangeven hun allocatiemodel niet periodiek aan te passen, geeft aan dat het model om de drie jaar wordt geëvalueerd, maar dat hier in principe geen sprake hoeft te zijn van een aanpassing. Bij de andere universiteit zijn geen afspraken gemaakt over een periodieke aanpassing, maar worden zo nu en dan technische bijstellingen gepleegd. Verder blijkt uit de antwoorden dat elke universiteit in de afgelopen vijf jaar een kleine of grote wijziging in het model heeft aangebracht.

6. Worden wijzigingen in het allocatiemodel ter instemming aan de medezeggenschap voorgelegd?

Alle universiteiten leggen wijzigingen van het allocatiemodel voor aan de medezeggenschap. Bij drie universiteiten gaat het om een adviserende rol of is onduidelijk of de medezeggenschap daadwerkelijk instemmingsrecht heeft. Bij in ieder geval elf universiteiten heeft de medezeggenschap sinds 2015/2016 of sinds de laatste grote wijziging instemmingsrecht bij wijzigingen van het interne verdeelmodel.

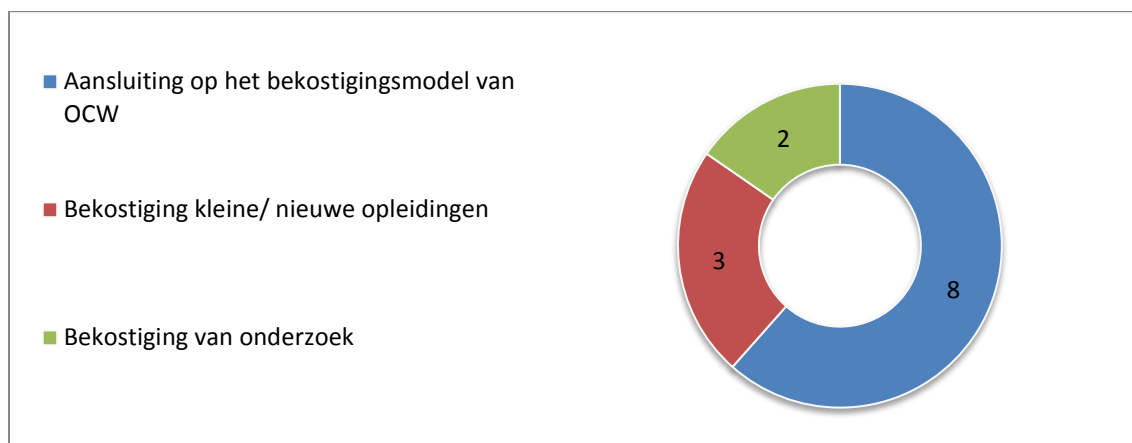
7. Wat zijn de positieve ervaringen met het allocatiemodel?

In het bovenstaande cirkeldiagram staan de positieve ervaringen die meer dan één keer zijn genoemd. De transparantie, eenvoud en stabiliteit van het allocatiemodel worden door zeven van de veertien universiteiten genoemd als positieve ervaring. Daarnaast wordt het direct doorgeven van de prikkels uit het bekostigingsmodel van OCW door zes respondenten als positief ervaren. Door zes universiteiten wordt de beloning op basis van de prestaties van de faculteiten als positief ervaren.

Naast de meest benoemde voordelen zijn er ook positieve ervaringen die maar door een enkele universiteit genoemd wordt en niet in het cirkeldiagram opgenomen zijn. Zo zegt één universiteit dat juist de specifieke toewijzingen zorgen voor dynamiek in het model en ziet één universiteit de focus op het verwerven van inkomsten van buitenaf (2e en 3e geldstroom) als positief punt van het allocatiemodel. Ook ziet één universiteit bij het opstellen van het allocatiemodel, het gebruik van een klankbordgroep met daarbij betrokkenheid uit alle onderdelen als een positief punt. Hierdoor wordt het opgestelde model over het algemeen breed geaccepteerd. Als laatste noemt één universiteit dat er geen verrekening van onderwijsdienstverlening tussen faculteiten nodig is als positieve ervaring.

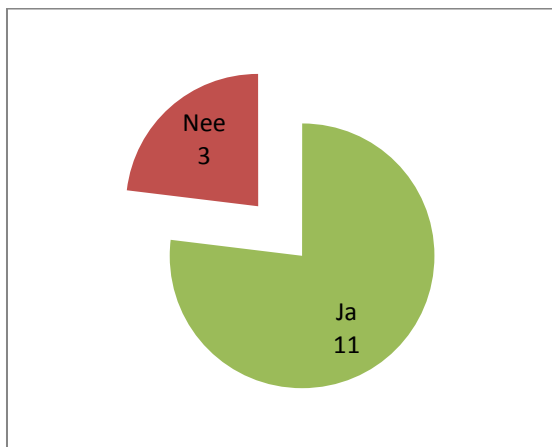
7. Wat zijn de negatieve ervaringen met het allocatiemodel?

In het bovenstaande cirkeldiagram zijn de negatieve ervaringen die door meer dan één universiteit genoemd zijn verwerkt. De aansluiting van het allocatiemodel op het bekostigingsmodel van OCW is, naast één van de meest genoemde positieve ervaringen, ook meteen de negatieve ervaring die het meest genoemd wordt. Dit komt met name door de t-2 systematiek. Dit betekent dat de bekostiging van universiteiten is gebaseerd op de prestaties van ongeveer 2 jaar geleden. Dit heeft als gevolg dat de lasten vooruit lopen op de baten. Verder leidt de regelmatige aanpassing van het bekostigingsmodel van OCW tot een nadelige ervaring. Dit komt doordat sommige universiteiten het bekostigingsmodel van OCW zoveel mogelijk volgen en hun allocatiemodel dus zelf ook regelmatig moeten aanpassen. Bekostiging van kleine/nieuwe opleidingen wordt door drie universiteiten als nadelig ervaren. Ook in de bekostiging van onderzoek worden in ieder geval door twee universiteiten knelpunten ervaren.

Naast de meest benoemde nadelen is er een aantal negatieve ervaringen dat maar door een enkele universiteit genoemd worden. Deze zijn niet in het cirkeldiagram opgenomen. Zo ziet één universiteit dat met name onderwijsbudgetten pas kort voor het begrotingsjaar bekend zijn als negatief punt. Daarnaast worden dalende budgetten bij dalende studentaantallen door sommige medewerkers als oneerlijk ervaren. Ook ondersteunt het allocatiemodel bij één universiteit het samenwerken tussen faculteiten niet en wordt de splitsing tussen onderwijs en onderzoek door één universiteit als negatief ervaren.

8. Wordt er rekening gehouden met kostenverschillen tussen faculteiten/opleidingen?

Elf van de veertien universiteiten houdt rekening met de kostenverschillen per faculteit. Een mogelijke verklaring bij de universiteiten die dit niet doen zou kunnen zijn dat faculteiten binnen deze universiteiten redelijk vergelijkbaar zijn. De universiteiten die wel rekening houden met de kostenverschillen volgen vaak die van het landelijk model. In dit model zijn er drie bekostigingsfactoren namelijk: Alfa/gamma (1), bèta (1,5) en medisch (3) ook wel de factor laag-hoog-top genoemd. Dit geldt voor zowel de bekostigde aantallen inschrijvingen als graden. Eén universiteit gebruikt voor het aantal inschrijvingen en graden gebruik van de verhouding 1 (alfa/gamma), 1,5 (bèta) en 1,9 (medisch) en voor het aantal ingeschreven studenten is de verhouding 1 (alfa/gamma) en 2,44 (bèta/medisch). Eén universiteit gebruikt voor alle faculteiten verschillende bekostigingsfactoren, die gebaseerd zijn op kostenverhoudingen zoals gerapporteerd door HEFCE (Higher Education Funding Council for England). Als laatst is er één universiteit die verschil maakt in de hoogte van huisvestingskosten en lab- intensiteit bij zowel onderwijs- als onderzoekbudget.

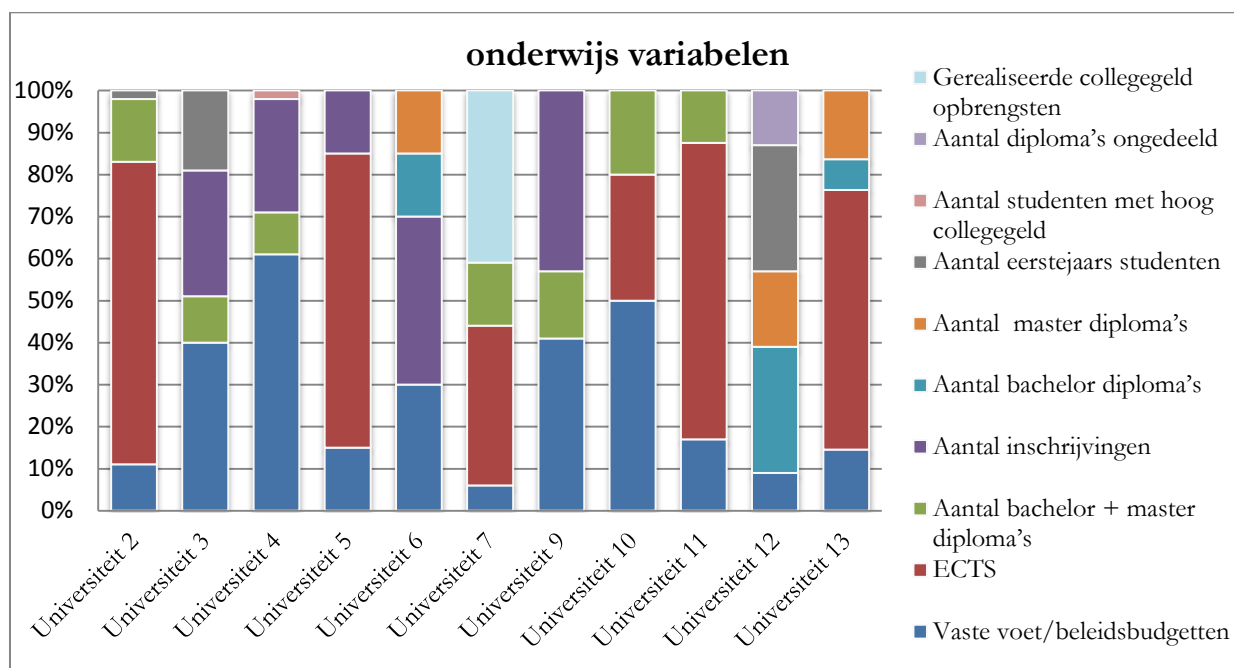
3.1 ONDERWIJSVARIABLEN

In de onderstaande tabel zijn de variabelen opgesomd uit de onderwijstabel uit de vragenlijst met daarin alle reacties verwerkt. Met variabelen wordt in dit onderzoek ook een vaste voet of beleidsbudget bedoeld, zoals ook zichtbaar is in de tabel. Waar mogelijk worden de percentages weergegeven die de relatieve omvang van de betreffende component weergeven (het totale bedrag dat op basis van de variabele wordt gealloceerd t.o.v. het totale bedrag aan onderwijsgelden). Uit de tabel blijkt dat er gemiddeld over vier tot vijf variabelen wordt gealloceerd met uitschieters van twee en zes variabelen. Elke universiteit gebruikt een vaste voet. Daarnaast komt het alloceren op basis van het aantal bachelor- en master diploma's veel voor. In de tabel staat het aantal bachelor- en master diploma's eenmaal als aparte variabele weergegeven en een keer samengevoegd. Hier is onderscheid in gemaakt, omdat sommige universiteiten alleen het percentage hebben opgegeven dat verdeeld wordt over het totaal aantal bachelor- én masterdiploma's, terwijl andere universiteiten een apart percentage voor bachelor diploma's en een apart percentage voor masterdiploma's hebben opgegeven.

ONDERWIJS VARIABLEN GEBRUIKT IN ALLOCATIEMODEL	Universiteit 1	Universiteit 2	Universiteit 3	Universiteit 4	Universiteit 5	Universiteit 6	Universiteit 7	Universiteit 8	Universiteit 9	Universiteit 10	Universiteit 11	Universiteit 12	Universiteit 13	Universiteit 14	Totaal aantal keer in gebruik
Vaste voet/beleidsbudgetten	●	11	40	61	15	30	6	●	41	50	17	9	6	●	14
ECTS	●	72			70		38	●		30	70,5		68	●	9
Aantal bachelor + master diploma's		15	11	10			15		16	20	12,5				7
Aantal inschrijvingen	●		30	27	15	40			43						6
Aantal bachelor diploma's	●					15						30	8		4
Aantal master diploma's						15						18	18		3
Aantal eerstejaars studenten		2	19									30			3
Aantal studenten met hoog collegegeld	●			2									● ^a		3
Factor kleine opleiding	●														1
Aantal diploma's ongedeeld												13			1
Gerealiseerde collegegeld opbrengsten							41								1
Totaal aantal variabelen	6	5	5	5	3	4	5	2	4	4	4	5	5	2	

^a Dit budget wordt bij deze universiteit buiten het model om direct doorgegeven aan de faculteiten.

In onderstaande grafiek zijn de percentages uit de tabel verwerkt in staafdiagrammen. Zo wordt inzichtelijk hoe zwaar de verschillende variabelen in de bekostiging meetellen. Het totaalbedrag dat via het allocatiemodel over onderwijs wordt verdeeld varieert per universiteit. Bijvoorbeeld vanwege budgetten die buiten het allocatiemodel om aan huisvesting, diensten of faculteiten worden toegekend. Om die reden zijn de staafjes van de individuele universiteiten in de grafiek niet één op één te vergelijken. Wel zeggen de staafjes iets over hoe zwaar de verschillende onderwijsvariabelen bij elke universiteit meewegen. De universiteiten 1, 8 en 14 ontbreken, omdat bij deze universiteiten geen percentage per variabele hebben opgegeven.

Uit de grafiek blijkt dat de universiteiten 4 en 10 het meeste budget doorgeven aan faculteiten op basis van een vaste voet. Verder valt universiteit 12 op vanwege het grote aandeel dat wordt verdeeld over het aantal diploma's. De universiteiten 2, 5, 11 en 13 vertonen veel overeenkomsten. Dit komt voornamelijk doordat deze universiteiten een groot deel van het onderwijs budget verdelen op basis van ECTS. Verder verdelen deze universiteiten een kleiner gedeelte op basis van vaste voet en het aantal diploma's of het aantal inschrijvingen. De universiteiten 3, 6 en 9 lijken ook enigszins op elkaar. De vaste voet heeft bij deze drie universiteiten een gemiddelde grootte. Verder gebruiken ze de variabelen aantal inschrijvingen en het aantal diploma's. Universiteit 7 valt op vanwege de verdeling op basis van gerealiseerde collegegeld opbrengsten. Hieronder wordt elke variabele uit bovenstaande grafiek en tabel kort toegelicht.

Vaste voet/beleidsbudgetten

Uit de tabel blijkt dat alle universiteiten gebruik maken van een vaste voet of beleidsbudgetten in de onderwijsbekostiging. De respondenten geven aan dat zij hier in de allocatie gebruik van maken, omdat dit zorgt voor rust en stabiliteit in de bekostiging en tegelijkertijd aansluit op het bekostigingsmodel van

OCW. Door het bestaan van een vaste voet of beleidsbudgetten zijn faculteiten financieel minder afhankelijk van fluctuaties in studentaantallen. Verder is uit de grafiek op te maken dat het percentage dat via de vaste voet of beleidsbudgetten verdeeld wordt over de faculteiten sterk verschilt. Bij één universiteit ligt dit percentage boven de 60 procent, bij een andere universiteit is dit percentage lager dan 10 procent.

European Credit Transfer System (ECTS)

Verdeling op basis van studiepunten houdt in dat elk studiepunt een bedrag oplevert voor de desbetreffende faculteit. Dit bedrag is in de meeste gevallen gebaseerd op het aantal behaalde studiepunten van het studiejaar twee jaar ($t-3/t-2$) voor het begrotingsjaar (t). Bij minimaal twee universiteiten tellen de studiepunten van het meest recente studiejaar ($t-2/t-1$) mee in de begroting (van jaar t). Toepassing van een vergoeding per studiepunt heeft onder meer als voordeel dat verrekeningen tussen faculteiten niet meer nodig zijn als studenten keuzevakken bij andere dan hun thuisfaculteit volgen. Deze variabele sluit niet aan bij het bekostigingsmodel van OCW. De verdeling op basis van ECTS komt bij negen van de veertien universiteiten voor. Vier van de negen universiteiten die deze variabelen hebben opgenomen in het allocatiemodel verdelen ongeveer 70 procent van het onderwijs budget aan deze variabele. De voornaamste reden hiervoor is dat deze variabele de inspanningen reflecteert die een faculteit moet leveren voor onderwijs. Daarnaast is het een prikkel om studievoortgang te bevorderen.

Aantal bachelor- en master diploma's

Een veel genoemde reden om deze variabele op te nemen in het allocatiemodel is vanwege de aansluiting op het bekostigingsmodel van OCW. Allocatie op basis van het aantal bachelor- en master diploma's komt voor bij respectievelijk elf en tien van de veertien respondenten. Drie van de tien universiteiten maken onderscheid tussen het aantal bachelor- en het aantal masterdiploma's. Bij de universiteiten die geen onderscheid maken tussen deze twee variabelen, wordt tussen de 10 en 20 procent over het aantal bachelor en master diploma's gealloceerd. Eén universiteit alloceert 48 procent van het onderwijs budget naar het aantal bachelor en master diploma's.

Aantal inschrijvingen

Deze variabele wordt door zes van de veertien universiteiten gebruikt. Een belangrijk argument om deze variabele in het interne verdeelmodel op te nemen is de aansluiting op het bekostigingsmodel van OCW. Allocatie op basis van deze variabele fluctueert van 15 tot 40 procent van het totale onderwijs budget.

Aantal eerstejaars

Eerstejaars brengen extra begeleidingskosten met zich mee. Deze variabele komt niet voor in het bekostigingsmodel van OCW en wordt door drie van de veertien respondenten gebruikt.

Aantal studenten met hoog collegegeld

Deze variabele komt voor bij drie van de veertien respondenten. Deze collegegelden worden direct aan de opleidingen toegekend.

Factor kleine opleiding

Deze variabele komt bij één van de veertien respondenten voor. Het gaat bij deze universiteit om de opleiding wiskunde die een vaste voet toegekend krijgt, omdat de opleiding zelf weinig studenten trekt, maar wiskunde voor de hele universiteit verzorgt.

Aantal diploma's ongedeeld

Variabele op diploma. Door de invoer van de bachelor/master structuur is deze variabele aan het verdwijnen. Op dit moment wordt er nog door één universiteit gealloceerd op basis van deze variabele.

Gerealiseerde collegegeldopbrengsten

Bij deze variabele worden de collegegeldopbrengsten direct doorgegeven aan de daarvoor bestemde opleidingen. Van de veertien respondenten gebruikt slechts één universiteit deze variabele.

3.2 ONDERZOEKSVARIABLEN

In de onderstaande tabel zijn de variabelen opgesomd die universiteiten gebruiken in de allocatie van onderzoeksgeld. Met variabelen wordt in dit onderzoek ook een vaste voet of beleidsbudget bedoeld, zoals ook zichtbaar is in de tabel. In de tabel wordt ook voor iedere variabele aangegeven hoe zwaar deze meeweegt in de allocatie. Het aantal variabelen dat een universiteit gebruikt om het onderzoeksbudget te verdelen varieert van twee tot zes variabelen. De twee belangrijkste variabelen zijn de vaste voet/beleidsbudgetten en het aantal promoties.

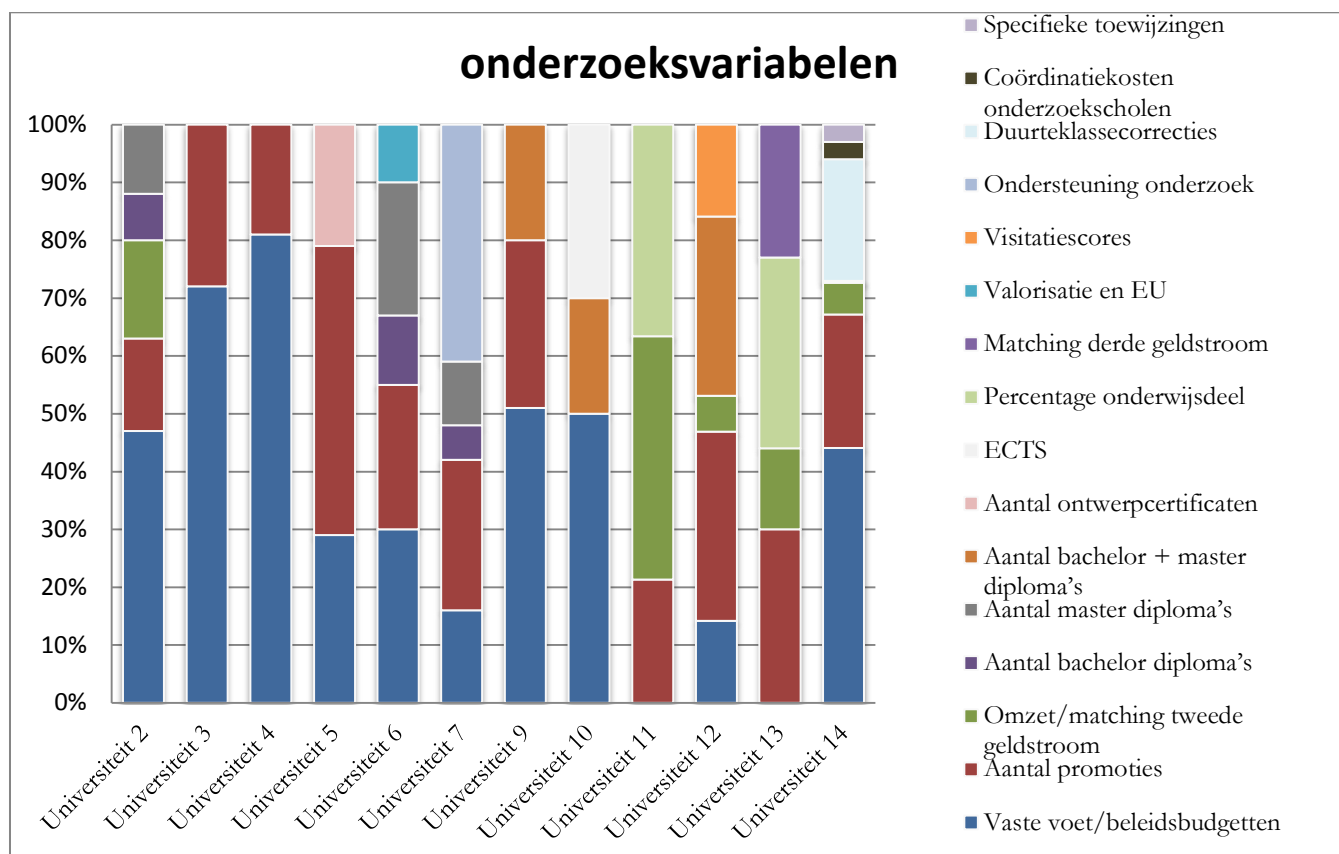
ONDERZOEKSVARIABLEN GEBRUIKT IN ALLOCATIEMODEL	Universiteit 1	Universiteit 2	Universiteit 3	Universiteit 4	Universiteit 5	Universiteit 6	Universiteit 7	Universiteit 8	Universiteit 9	Universiteit 10	Universiteit 11	Universiteit 12	Universiteit 13	Universiteit 14	Totaal aantal keer in gebruik
Vaste voet/beleidsbudgetten	●	47	72	81	29	30	16	●	51	50		16 ^a	● ^b	44	12
Aantal promoties	●	16	28	19	50	25	26	●	29		21,3	37	30	23	12
Omzet/matching tweede geldstroom		17									42,1	7	14	5,5	5
Aantal bachelor diploma's	●	8				12	6								4
Aantal master diploma's		12				23	11								3
Aantal bachelor + master diploma's									20	20		35 ^c			3
Aantal ontwerpcertificaten	●				21			●							3
ECTS	●									30					2
Percentage onderwijsdeel											36,6		33		2
Matching derde geldstroom													23	0,3	2
Valorisatie en EU						10									1
Visitatiescores												18			1
Ondersteuning onderzoek							41								1
Duurteklassecorrecties														21	1
Coördinatiekosten onderzoekscholen														3	1
Specifieke toewijzingen														3	1
Totaal aantal variabelen	5	5	2	2	3	5	5	3	4	4	3	6	5	6	

^a Hiervan valt 5% onder correctie onderzoek (tijdelijk) en 7% onder overheveling onderzoek (permanent).

^b Deze opbrengsten worden buiten het model om direct doorgegeven aan de faculteiten.

^c Deze variabele bevat ook het aantal diploma's ongedeeld.

In onderstaande grafiek zijn de percentages uit de tabel verwerkt in staafdiagrammen. Zo wordt inzichtelijk hoe zwaar de verschillende variabelen in de bekostiging meetellen. Het totaalbedrag dat via het allocatiemodel over onderzoek wordt verdeeld varieert per universiteit. Bijvoorbeeld vanwege budgetten die buiten het allocatiemodel om aan huisvesting, diensten of faculteiten worden toegekend. Om die reden zijn de staafjes van de individuele universiteiten in de grafiek niet één op één te vergelijken. Wel zeggen de staafjes iets over hoe zwaar de verschillende onderzoeksvariabelen bij elke universiteit meewegen. De universiteiten 1 en 8 ontbreken, omdat bij deze universiteiten geen percentage per variabele hebben opgegeven.

Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat er veel verschil is tussen de universiteiten. Universiteit 3 en 4 lijken het meest op elkaar. Zij gebruiken beide alleen de variabelen vaste voet/beleidsbudgetten en het aantal promoties. Verder zijn de universiteiten 2, 9 en 10 vergelijkbaar als het gaat om het percentage dat op basis van vaste voet/beleidsbudgetten wordt verdeeld. Universiteiten 3, 6, 7, 9, 11, 12 en 13 alloceren allemaal ongeveer 20 tot 30 procent aan de hand van het aantal promoties. Bovendien vallen de universiteiten 11 en 13 op, omdat zij geen vaste voet/beleidsbudgetten in het allocatiemodel hebben opgenomen en daarnaast ongeveer een gelijk percentage verdelen over 'percentage onderwijsdeel'. Hierbij moet opgemerkt worden dat universiteit 13 wel beleidsbudgetten buiten het allocatiemodel om aan faculteiten toekent voor het realiseren van de doelstellingen uit het Instellingsplan. Universiteit 5 verdeelt het grootste gedeelte op basis van het aantal promoties. Hieronder wordt elke variabele kort toegelicht.

Vaste voet/beleidsbudgetten

De redenen die genoemd worden voor het gebruik van een vaste voet of beleidsbudgetten zijn:

- historische vaste budgetten van faculteiten;
- vaste financiering van de basisorganisatie onderzoek per faculteit; en
- stabiliteit, rust, voorspelbaarheid en toekomstgerichte bekostiging.

Dertien van de veertien respondenten geeft aan een gedeelte van de onderzoeksgelden op basis van een vaste voet/beleidsbudgetten te verdelen. Het percentage van de totale onderzoeksmiddelen varieert van 16 tot 81 procent. Dit percentage is lager naarmate er over meer variabelen wordt gealloceerd.

Aantal promoties

Dertien van de veertien respondenten geeft aan deze variabele te gebruiken in het allocatiemodel. Een mogelijke verklaring is dat het ook een belangrijk element is in het bekostigingsmodel van OCW. Gemiddeld verdelen universiteiten 28 procent van het onderzoeksbudget over deze variabele. Eén universiteit verdeelt 50 procent op basis van deze variabele.

Aantal bachelor en master diploma's

Een veel genoemde reden om deze variabele op te nemen in het allocatiemodel is dat deze aansluit op het bekostigingsmodel van OCW. Zes van de veertien universiteiten alloceert op basis van het aantal bachelor- en masterdiploma's. Drie van de zes universiteiten maakt onderscheid tussen het aantal bachelor- en het aantal masterdiploma's. Hier is het percentage dat over het aantal master diploma's wordt verdeeld bij alle drie hoger dan het percentage dat op basis van bachelor diploma's wordt verdeeld. Van de zes universiteiten die alloceren op basis van deze twee variabelen, wordt tussen de 20 en 35 procent over het aantal bachelor en master diploma's gealloceerd. Eén universiteit alloceert alleen op basis van bachelor diploma's en niet op basis van masterdiploma's (de koppeling met het masteronderwijs wordt bij deze universiteit via studiepuntbekostiging gemaakt).

Omzet/matching tweede geldstroom

Allocatie van budgetten op basis van de tweede geldstroom (NWO en KNAW) zou het binnenhalen van het tweede geldstroomonderzoek kunnen stimuleren. De faculteit hoeft minder matching zelf te financieren als een gedeelte al uit het verdeelmodel komt. Bij vijf van de veertien universiteiten komt deze variabele voor in het allocatiemodel. Het percentage dat over deze variabele wordt verdeeld varieert van 7 tot 42 procent.

Aantal ontwerpcertificaten

Bij sommige universiteiten komt naast promotie ook het ontwerpcertificaat voor. Net als de promotie kan voor het ontwerpcertificaat in het bekostigingsmodel van OCW een premie worden verkregen. Die wordt binnen de universiteit grotendeels doorgegeven aan de faculteit. Deze variabele komt voor in de allocatiemodellen van alle drie de technische universiteiten. Zij geven aan dit vooral te doen omdat dit in navolging van het bekostigingsmodel van OCW is.

European Credit Transfer System (ECTS)

De variabele ECTS wordt maar bij twee universiteiten gebruikt om onderzoek te bekostigen. Met deze variabele wordt een relatie gelegd tussen onderzoek en onderwijs.

Percentage van het onderwijsdeel

Deze variabele geeft de verwevenheid aan tussen onderzoek en onderwijs (iedereen die doceert besteedt in principe ook tijd aan onderzoek). Deze variabele komt bij slechts twee universiteiten voor en bevat bij deze universiteiten ongeveer 35 procent van het totale onderzoeksbudget.

Matching derde geldstroom

Cofinanciering in het verdeelmodel op basis van de derde geldstroom (contractonderzoek, EU en overige subsidies) geeft een prikkel om meer geld van derden te betrekken. Deze variabele komt bij twee universiteiten voor.

Valorisatie en EU

Deze variabele komt bij één universiteit voor en omvat 10 procent van het totale onderzoeksbudget. Deze universiteit heeft deze variabele niet verder toegelicht.

Visitatiescores

Deze variabele komt bij één universiteit voor en omvat 18 procent van het totale onderzoeksbudget. Deze universiteit heeft deze variabele niet verder toegelicht.

Ondersteuning onderzoek

Deze variabele komt bij één universiteit voor en bevat 41 procent van het totale onderzoeksbudget. Dit budget is afhankelijk van o.a. promoties en gerealiseerde omzet 2e en 3e geldstroom.

Aantal diploma's ongedeeld

Variabele op basis van diploma. Door de invoer van de bachelor/master structuur is deze variabele aan het verdwijnen. Op dit moment wordt er nog door één universiteit gealloceerd op basis van deze variabele.

Duurteklassecorrecties

Deze variabele komt bij één universiteit voor en bevat 23 procent van het totale onderzoeksbudget. Deze variabele corrigeert onder meer voor verschillen in huisvesting en materiële kosten

Coördinatiekosten onderzoekscholen

Deze variabele komt bij één universiteit voor en bevat 3 procent van het totale onderzoeksbudget en is bedoeld voor de begeleiding van onderzoek.

Specifieke toewijzingen

Deze variabele komt bij één universiteit voor en bevat 3 procent van het totale onderzoeksbudget.

4. CONCLUSIE

Dit onderzoek geeft inzicht op basis van welke variabelen de Nederlandse universiteiten de eerste geldstroom (de rijksbijdrage voor onderwijs en onderzoek en collegegelden) verdelen. De gegevens voor dit onderzoek zijn verzameld door alle leden van de VSNU te vragen een vragenlijst in te vullen. Alle universiteiten hebben de vragenlijst ingevuld en geretourneerd.

Uit de resultaten valt te concluderen dat iedere universiteit een groter gedeelte van de eerste geldstroom aan onderwijs dan aan onderzoek toewijst. Een verschil tussen universiteiten is hoe met de budgetten voor huisvesting en (centrale) diensten wordt omgegaan. Sommige universiteiten hebben centrale budgetten voor huisvesting en diensten, terwijl andere universiteiten de kosten hiervoor (gedeeltelijk of volledig) doorbelasten naar de faculteiten.

Het bekostigingsmodel van het ministerie van OCW is een vaak terugkerend onderwerp in dit onderzoek. Dit bekostigingsmodel maakt onderscheid tussen een onderwijs- en onderzoeksdeel in de rijksbijdrage. Het onderwijsdeel is gebaseerd op het aantal inschrijvingen, het aantal bachelor- en masterdiploma's en basisfinanciering (vaste voet). Het onderzoeksdeel is gebaseerd op het aantal promoties, het aantal bachelor- en masterdiploma's en basisfinanciering (vaste voet). Universiteiten zijn niet verplicht intern de verdeling in onderwijs- en onderzoeksgelden te volgen. Toch blijkt de aansluiting op dit bekostigingsmodel het meest (7) genoemde uitgangspunt voor de verdeling van de eerste geldstroom. Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt dat de interne allocatie een zekere relatie moet kennen met de geleverde inspanningen. Ook worden eenvoud en transparantie regelmatig als uitgangspunten voor het allocatiemodel genoemd.

De transparantie, eenvoud en stabiliteit van het allocatiemodel worden door de meeste universiteiten genoemd als positief punt van hun huidige allocatiemodel. Daarnaast wordt aansluiting op het bekostigingsmodel van OCW en beloning op prestaties als positief ervaren. De aansluiting van het allocatiemodel op het bekostigingsmodel van OCW wordt tegelijkertijd ook als het grootste negatieve punt ervaren. Dit komt met name doordat de lasten vooruit lopen op de baten (vanwege de t-2 financiering) en doordat bij wijzigingen in het bekostigingsmodel van OCW ook het interne allocatiemodel aangepast moet worden.

Alle universiteiten blijken het allocatiemodel in te zetten als middel om strategische doelen te behalen. Sommige universiteiten hebben daarnaast ook nog strategische budgetten die buiten het allocatiemodel om lopen. Verder blijkt dat iedere universiteit (met uitzondering van drie universiteiten), gebruikt maakt van verschillende bekostigingsfactoren per faculteit.

Uit de resultaten blijkt verder dat er veel verschil zit tussen de allocatiemodellen van de universiteiten. Dit verschil zit zowel in de gebruikte variabelen, als in het gewicht dat aan de verschillende variabelen wordt gehangen.

Ieder model de afgelopen vijf jaar aan een kleine of grote wijziging onderworpen. Vaak is een wijziging in het bekostigingsmodel van OCW hiervan de aanleiding. Wijzigingen worden door alle universiteiten voorgelegd aan de medezeggenschap. Bij elf universiteiten heeft de medezeggenschap instemmingsrecht, bij de andere een minder vergaande vorm van inspraak.

Uit de tabel van de onderwijsvariabelen blijkt dat er gemiddeld over vier tot vijf variabelen (inclusief een eventuele vaste voet/beleidsbudgetten) wordt gealloceerd. Iedere universiteit alloceert op basis van een vaste voet of beleidsbudgetten. Daarnaast komt het alloceren op basis van het aantal bachelor- en master diploma's veel voor. Bij de onderwijsvariabelen is het bekostigingsmodel van OCW een vaak genoemd argument om een variabele in het allocatiemodel op te nemen. Het is daarom opmerkelijk dat er vier universiteiten zijn die ongeveer 70 procent alloceren op basis van de variabele ECTS, terwijl deze variabele niet in het bekostigingsmodel voorkomt. Het voordeel van deze variabele is dat er minder interfacultaire verrekeringen nodig zijn, omdat de faculteit waar de studiepunten worden behaald hier een vergoeding voor krijgt.

Het aantal variabelen dat een universiteit gebruikt om het onderzoeksbudget te verdelen varieert van twee tot zes variabelen (inclusief een eventuele vaste voet/beleidsbudgetten). Dertien van de veertien universiteiten alloceert het onderzoeksbudget op basis van een vaste voet of beleidsbudgetten. Daarnaast wordt ook door dertien van de veertien universiteit het aantal promoties als variabele gebruikt om het onderzoeksbudget te alloceren. Het gewicht dat deze universiteiten aan de vaste voet hangt varieert van 16 tot 81 procent. Bij de variabele promoties is deze variatie kleiner; namelijk tussen de 16 en 50 procent. Uit de tabel van de onderzoeksvariabelen blijkt verder dat elf universiteiten meer dan 60 procent van de onderzoeksgelden verdeelt op basis van de variabelen uit het bekostigingsmodel van OCW.

Dit onderzoek had tot doel om inzicht te krijgen in de parameters die Nederlandse universiteiten gebruiken om onderwijs- en onderzoeksgelden verdelen. Dankzij een respons van 100 procent, geeft het rapport een globaal beeld van de allocatiemodellen van alle veertien universiteiten van Nederland. Dit inzicht in de verschillende allocatiemodellen kan een bijdrage leveren aan de discussie die de Universiteit van Amsterdam voert over haar huidige allocatiemodel.

5. BIJLAGE

Vragenlijst:

Deze vragenlijst begint met een aantal algemene vragen over het allocatiemodel. Vervolgens wordt er in twee tabellen ingegaan op parameters van dit model. Wij vragen u om naast het invullen van de vragenlijst een document met de beschrijving van het allocatiemodel (indien beschikbaar) als bijlage toe te voegen.

Universiteit:
Naam contactpersoon:
Afdeling:
Functie:
Telefoonnummer:
E-mailadres:

1. Hoe wordt de totale eerste geldstroom verdeeld?	Percentage verdeeld over deze componenten (bij benadering) ^a
Onderwijs	
Onderzoek	
Huisvesting en beheer	
Centrale diensten	
Personeel	
Investerings (niet activeerbaar)	
Anders namelijk:	
Totaal	100%
Geef hieronder indien gewenst een korte toelichting (inclusief een korte beschrijving van de gehanteerde definitie per categorie)	

2. Is er een bewuste keuze gemaakt voor deze verdeling?	Ja/nee ^b
Kunt u hieronder iets vertellen over de achtergrond van de verdeling en deze verder toelichten?	

3. Wordt het allocatiemodel gebruikt om de strategische doelen die de universiteit nastreeft te behalen?	Ja/nee ^b
Kunt u dit hieronder kort toelichten?	

4. Sinds welk jaar hanteert de universiteit dit allocatiemodel?

^a Indien een component niet van toepassing is kunt u 0 invullen.

^b Doorhalen wat niet van toepassing is.

5. Wordt het allocatiemodel van de universiteit periodiek aangepast?	Ja/nee^b
Kunt u dit hieronder kort toelichten?	

6. Worden wijzigingen in het allocatiemodel ter instemming aan de medezeggenschap voorgelegd?	Ja/nee^b
Kunt u dit hieronder kort toelichten?	

7. Wat zijn de positieve en negatieve ervaringen met het allocatiemodel?

7. Wordt er rekening gehouden met kostenverschillen tussen faculteiten/opleidingen?	Ja/nee^b
Kunt u dit hieronder kort toelichten?	

^b Doorhalen wat niet van toepassing is.

Parameters Onderwijs:

Parameter	Wordt in het allocatiemodel van mijn universiteit gebruikt ^a	Percentage van onderwijsbudget et dat verdeeld wordt op basis van deze parameter (bij benadering)	Definitie	Waarom is deze parameter in het allocatiemodel opgenomen?
ECTS				
Vaste voet/beleidsbudgetten				
Aantal Bachelor Diploma's				
Aantal Master Diploma's				
Aantal Bachelor + Master diploma's				
Aantal Diploma's ongedeeld				
Aantal eerstejaars studenten				
Aantal inschrijvingen				
Aantal studenten met hoog collegegeld				
Nederlandstalig/Engelstalige opleidingen				
Aantal virtuele propedeuses				
Factor kleine opleiding				
Factor buitenlandse studenten				
Anders, namelijk:				
Totaal		100%		

^a Indien een parameter van toepassing is, kunt u dit aangeven met een kruisje.

Parameters Onderzoek:

Parameter	Wordt in het allocatiemodel van mijn universiteit gebruikt ^a	Percentage van onderzoeksbudg et dat verdeeld wordt op basis van deze parameter (bij benadering)	Definitie	Waarom is deze parameter in het allocatiemodel opgenomen?
ECTS				
Vaste voet/beleidsbudgetten				
Aantal Bachelor Diploma's				
Aantal Master Diploma's				
Aantal Diploma's ongedeeld				
Percentage van onderwijsdeel				
Marktaandeel onderzoeksoutput				
Aantal promoties				
Aantal ontwerpcertificaten				
Wetenschappelijk boek				
Artikel in wetenschappelijk tijdschrift				
Aantal assistenten in opleiding				
Octrooi				
Vakpublicatie				
Visitatiescores				
Aantal medewerkers				
Omzet/matching tweede geldstroom				
Matching derde geldstroom				
Anders, namelijk:				
Totaal		100%		

^a Indien een parameter van toepassing is, kunt u dit aangeven met een kruisje.